

Väsentlighetsbegreppet i LOU

SOI Årskonferens 22 april 2026

Ella Akenine, Associate, Bokwall Rislund Advisors

KORT OM MIG

- Juristexamen SU, 2025
- Associate, Bokwall Rislund Advisors
- Fokus på offentliga affärer

Väsentlighetsbegreppet i LOU

Väsentliga ändringar av upphandlingsdokument, anbud och offentliga kontrakt

Ella Akenine

Avvägning

Otydlig lagtext

Gråzon

Svårt att bedöma

VÄSENTLIGHETSBEGREPPET?

Nyansskillnader

Riskfyllt

Oklart rättsläge

Förhållande till principer

Dyrt

BAKGRUND TILL VÄSENTLIGHETSBEGREPPET

- Innan 2016 saknades ändringsregler
- Genom direktiv 2014/24 infördes specifika ändringsregler – däribland förbud mot väsentliga ändringar
- Väsentlighetsbegreppet är svårtolkat
- Praktiska problem

VAR ANVÄNDS VÄSENTLIGHETSBEGREPPET I LOU?

VÄSENTLIGHETSBEGREPPET I LOU

UPPHANDLINGSdokUMENT

- Upphandlande myndighet har stor frihet att utforma upphandlingsdokumenten
- Utfall av väsentliga ändringar i upphandlingsdokument
  - Om väsentliga ändringar görs ska **anbudstiden förlängas**
  - Om ändringarna anses förändra upphandlingens art måste **upphandlingen göras om**

VAD TITTAR MAN PÅ I VÄSENTLIGHETSBEDÖMNINGEN?

- Ändringsobjektet
- Tiden för ändringen
- Upphandlingsförfarandet

OM "UPPHANDLINGENS ART"

Vad ändrar arten?

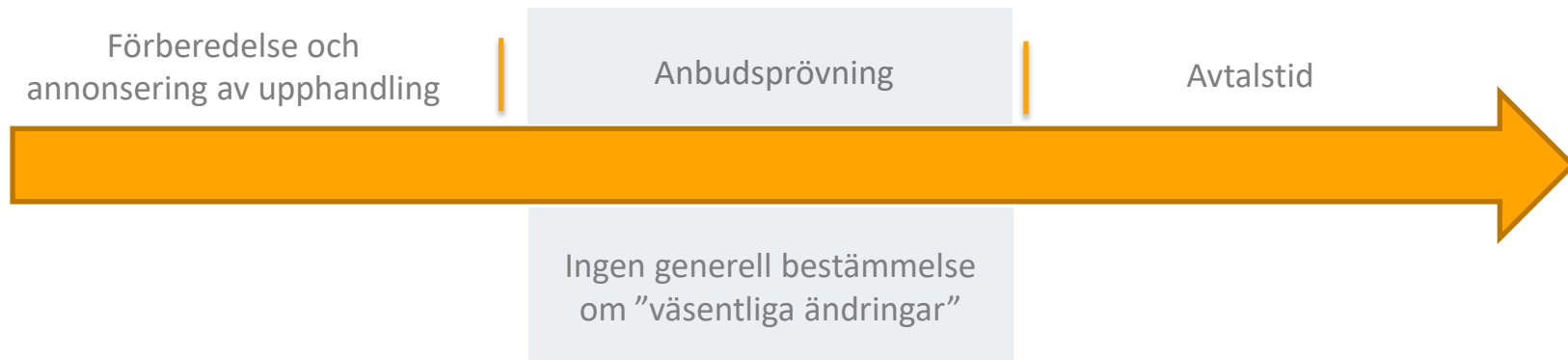
- Ändrad karaktär
- Nya potentiella anbudsgivare

Vad ändrar inte arten?

- Vissa nya dokument
- Tillförande eller borttagande av viss information

VÄSENTLIGHETSBEGREPPET I LOU

TRE ÄNDRINGAR AV ANBUD ÄR TILLÅTNA

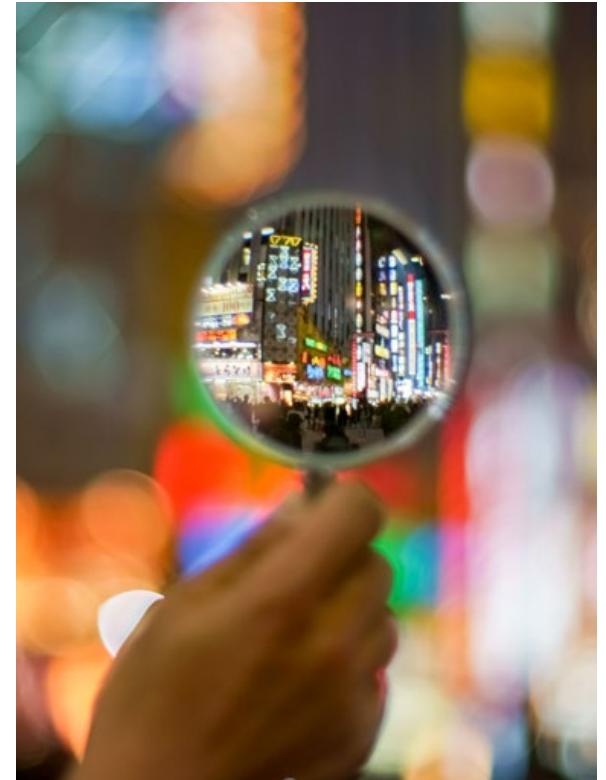
1. Rättelse
2. Förtydligande
3. Komplettering

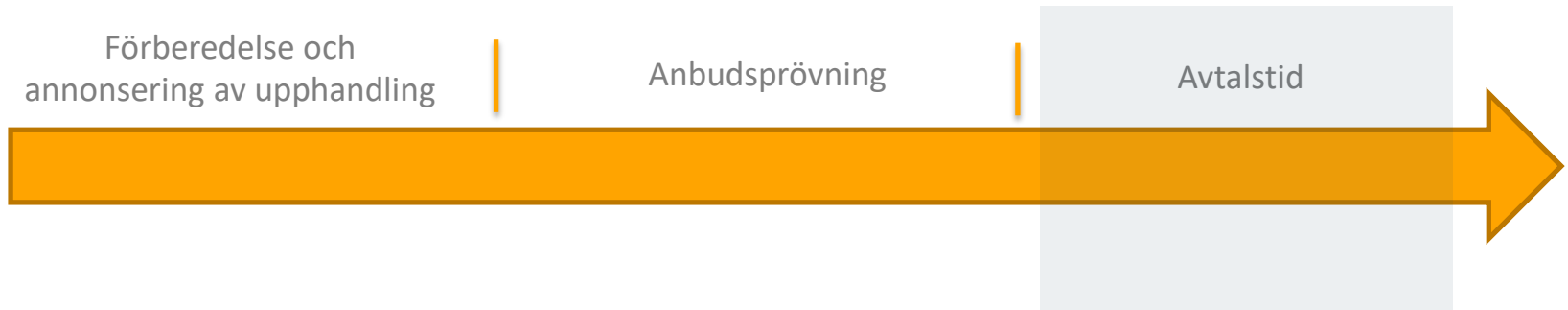
➤ **Gemensamt:** förhållandet till principerna

VAD ÄR INTE TILLÅTET?

- Sådant som inte är förenligt med principerna
  - Tillägg
  - Ändringar av obligatoriska krav
  - Justeringar av motstridiga uppgifter
  - Uppfyllande av ställda krav
  - Ändrar art och omfattning
  - I praktiken nytt anbud

VÄSENTLIGHETSBEGREPPET I LOU

ÄNDRINGSMÖJLIGHETER UNDER AVTALSTID

- Ändringar av mindre värde
- Ändrings- eller optionsklausuler
- Kompletterande beställningar
- Oförutsebara omständigheter
- Byte av leverantör
- Ändringar som inte är väsentliga

VÄSENTLIGA ÄNDRINGAR UNDER AVTALSTID

➤ Huvudregel: ändringar får göras om de inte är väsentliga

17 kap. 14 § LOU

14 § Ett kontrakt eller ett ramavtal får ändras utan en ny upphandling trots att ändringen inte omfattas av bestämmelserna i 9-13 §§, om ändringen inte är väsentlig.

En ändring ska anses vara väsentlig, bl.a. om den

1. inför nya villkor som, om de hade ingått i den ursprungliga upphandlingen, skulle ha medfört att andra anbudssökande bjudits in att lämna anbud, att andra anbud skulle ha ingått i utvärderingen eller att ytterligare leverantörer skulle ha deltagit i upphandlingen,
2. innebär att kontraktets eller ramavtalets ekonomiska jämvikt ändras till förmån för den leverantör som har tilldelats kontraktet eller är part i ramavtalet,
3. medför att kontraktets eller ramavtalets omfattning utvidgas betydligt, eller
4. innebär byte av leverantör.

VAD TITTAR MAN PÅ I VÄSENTLIGHETSBEDÖMNINGEN?

- Nya villkor
- Ekonomisk jämvikt
- Utvidgas betydligt
- Byte av leverantör

ÖVRIGA ASPEKTER

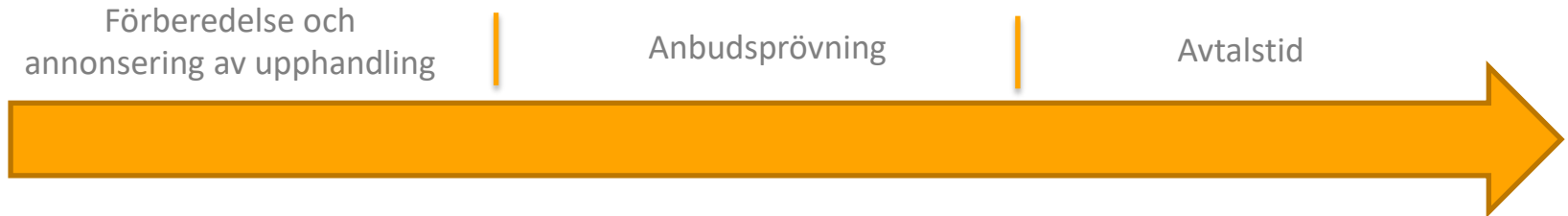
- Partsavsikt och formkrav
- Tillämpning av avtalsvillkor
- Kontrakt eller ramavtal – någon skillnad?

OM VÄSENTLIG ÄNDRING OCH ÖVERGRIPANDE KARAKTÄR

- Är begreppen väsentlig ändring och övergripande karaktär synonyma?
  - Olika i förarbeten och i EU domstolens praxis
- EU-domstolens mål i dom C-282/24

VÄSENTLIGHETSBEGREPPET I LOU

VÄSENTLIGHETSBEGREPPET UNDER UPPHANDLINGSFÖRFARANDET

Upphandlingsdokument	Anbud	Offentliga kontrakt
11 kap. 8 § LOU	Ingen bestämmelse	17 kap. 14 § LOU
Ingen definition eller exempel	Ändringar som faller utanför lagens ändringsutrymme	Angiven lista i lagen
Tillåten om upphandlingens art inte ändras	Alltid otillåten	Alltid otillåten
Förhållande till principerna och konkurrens påverkan	Förhållande till principerna och konkurrens påverkan	Förhållande till principerna och konkurrens påverkan

SUMMERING: VÄSENTLIGHETSBEGREPPET

1. Olika innebörd beroende på i vilket sammanhang det tillämpas
2. Gemensam grund är att undvika otillåten konkurrenspåverkan och förhållandet till de grundläggande principerna
3. Prövningen om en ändring är väsentlig görs mot bakgrund av omständigheterna kring ändringen

